

Byla C-155/21

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2021 m. kovo 10 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Svea hovrätt (Švedija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. kovo 1 d.

Apeliantė:

Italijos Respublika

Kita apeliacinio proceso šalis:

Athena Investments A/S (anksčiau – *Greentech Energy Systems A/S*)

NovEnergia II Energy dantes Environment (SCA) SICAR

NovEnergia II Italian Portfolio SA

<...>

PRAŠYMAS PRIIMTI PREJUDICINIŲ SPRENDIMŲ

<...>

Pagrindinės bylos šalys

Apeliantė: Italijos Respublika

<...>: <...>

(orig. p. 2)

Kita
apeliacinio
procesu
šalis: 1. *Athena Investments A/S* (anksčiau – *Greentech Energy Systems A/S*)
<...>
Danija

2. *NovEnergia II Energy & Environment (SCA) SICAR*
<...>
Liuksemburgas

3. *NovEnergia II Italian Portfolio SA*
<...>
Liuksemburgas

<...>

(orig. p. 3) Bylos dalykas ir pagrindinės bylos faktinės aplinkybės

Pagrindiniai faktai

1. 2005–2012 m. Italijos Respublika (toliau – Italija) priėmė teisės aktus, kuriais siekiama skatinti investicijas į atsinaujinančiųjų išteklių energiją. Tam tikrais vėliau priimtais teisės aktais finansinės paskatos buvo panaikintos arba apribotos. Visų pirma tai buvo padaryta 2014 m. birželio 24 d. įstatymu 91/2014 (vadinamu *Spalma paskatų dekretu*).

2. 2008–2013 m. Danijos investicinė bendrovė *Athena Investments A/S*, Liuksemburgo investicinis fondas *NovEnergia II Energy Environment (SCA) SICAR* ir Liuksemburgo akcinė bendrovė *NovEnergia II Italian Portfolio SA* (toliau kartu – investuotojai) investavo Italijoje. Italijos valstybei priklausanti bendrovė GSE rašytiniais patvirtinimais ir GSE bei saulės energijos sektoriaus operatorių, į kuriuos investavo investuotojai, susitarimais investuotojams suteikė paskatas. Investuotojai manė, kad Italija, iš pradžių pažadėdama ir sutikdama feikti finansines paskatas, o tada jas panaikindama ar apribodama, neįvykdė savo įsipareigojimų pagal Energetikos chartijos sutartį (toliau – ECS) (OL L 69, 1993 3 9, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 24). Todėl investuotojai *Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut* (Stokholmo prekybos rūmų (toliau – SPR) Arbitražo institutas) pradėjo arbitražo procesą prieš Italiją. Procesas vyko pagal SPR 2010 m. sausio 1 d. arbitražo taisykles. 2018 m. gruodžio 23 d. buvo priimtas arbitražo sprendimas (SPR arbitražo sprendimas V (2015/095)).

3. Priėmus arbitražo sprendimą Italija *Svea hovrät* (Švedijos apeliacinis teismas) pareiškė ieškinį dėl to sprendimo panaikinimo ir pripažinimo negaliojančiu.

Arbitražo procesas

4. 2015 m. liepos mėn. investuotojai pagal ECS 26 straipsnyje numatytą ginčų sprendimo mechanizmą pradėjo arbitražo procesą prieš Italiją. Investuotojai teigė, kad Italija, sumažinusi tarifo normas, be kita ko, priimdama *Spalma* paskatų dekretą, neįvykdė savo įsipareigojimų pagal ECS 10 straipsnio 1 dalį. Jie reikalavo iš viso 26,3 mln. EUR kompensacijos.

5. Investuotojai ieškinį arbitražo procese pateikė 2016 m. balandžio 1 d. Italija savo atsiliepimą pateikė 2016 m. rugsėjo 15 d. Atsiliepime Italija pateikė tam tikrus argumentus dėl arbitražo teismo kompetencijos nagrinėti šalių vadinamąjį Sąjungos vidaus ginčą, t. y. (**orig. p. 4**) Europos Sąjungos valstybės narės investuotojo ir Europos Sąjungos valstybės narės, kuri nėra investuotojo (-ų) valstybė narė, ginčą.

6. 2016 m. gruodžio 21 d. Europos Komisija paprašė leisti įstoti į arbitražo bylą. Tas prašymas buvo patenkintas ir 2017 m. balandžio 28 d. Komisija pateikė *amicus curiae* raštą.

7. Arbitražo sprendime arbitražo teismas konstatavo, kad jis yra kompetentingas nagrinėti bylą (arbitražo sprendimo 335–403 punktai). Arbitražo teismas laikėsi nuomonės, kad aiškios išimties dėl Sąjungos vidaus ginčų ECS nenumatyta. Be to, arbitražo teismas pažymėjo, kad, jei Europos Sąjunga ir jos valstybės narės būtų ketinusios šių ginčų neįtraukti, tai būtų aiškiai padaryta. Arbitražo teismas nusprendė, kad Lisabonos sutartimi ECS taikymas Sąjungos valstybėms narėms nebuvo pakeistas. Be to, arbitražo teismo nuomone, ECS neprieštarauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 344 straipsniui, taigi, tarp ECS ir Sąjungos teisės prieštaravimų nėra. Arbitražo teismas konstatavo, kad ginčas susijęs ne su Sąjungos sutarčių aiškinimu ar taikymu, bet su teisėmis ir įsipareigojimais pagal ECS.

8. Dėl 2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158; toliau – Sprendimas *Achmea*) arbitražo teismas nurodė, kad tame sprendime arbitražo teismo kompetencija nagrinėti ginčą neatmetama, ypač dėl to, kad ECS nėra dviejų Sąjungos valstybių narių dvišalė investicijų sutartis. Arbitražo teismo nuomone, ECS 26 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta taikytinos teisės pasirinkimo nuostata, kurioje daroma nuoroda į tarptautinę teisę, negali būti laikoma apimančia Sąjungos teisę. Todėl arbitražo teismas laikėsi nuomonės, kad nagrinėdamas šią bylą jis Sąjungos teisės neaiškino ir netaikė. Be to, arbitražo teismas nusprendė, kad tai, jog Europos Sąjunga pasirašė ECS, reiškia, kad ECS negali būti laikoma valstybių narių susitarimu ir kad dėl to šiai sutačiai negali būti taikomas Sprendimas *Achmea*. Dėl esmės arbitražo teismas konstatavo, kad Italija neįvykdė savo įsipareigojimų pagal ECS, ir priteisė investuotojams 11,9 mln. EUR kartu su palūkanomis ir investuotojų patirtų išlaidų atlyginimu.

(orig. p. 5) Svea hovrätt pateiktas ieškinys dėl sprendimo pripažinimo negaliojančiu ir panaikinimo

Italijos reikalavimai, apeliacinio skundo pagrindai ir tam tikri teisiniai argumentai

9. Italija teigia, kad *hovrätten* (apeliacinis teismas) arbitražo sprendimą turėtų panaikinti arba pripažinti negaliojančiu. Grįsdama savo ieškinį Italija iš esmės nurodė tolesnius argumentus. Arbitražo sprendimą būtina panaikinti, nes jis priimtas nesant šalių sudaryto galiojančio arbitražinio susitarimo. Investuotojai ir Italija negalėjo sudaryti galiojančio arbitražinio susitarimo pagal ECS 26 straipsnį, nes tos nuostatos negalima aiškinti kaip susijusios su Sąjungos vidaus ginču. Jei aiškinant ECS būtų laikoma, kad 26 straipsnis taikomas Sąjungos vidaus ginčams, ECS 26 straipsnyje numatyta arbitražinė išlyga bet kuriuo atveju yra nesuderinama su Sąjungos teise. Pagal Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 4 straipsnio 3 dalį ir 19 straipsnį bei SESV 267 ir 344 straipsnius ECS 26 straipsnyje nustatyta arbitražinė išlyga tarp valstybių narių draudžiama. Todėl nagrinėjant Sąjungos vidaus ginčus ji netaikoma ir negalioja. Todėl nėra tinkamo pasiūlymo, kuris galėtų būti galiojančio arbitražinio susitarimo pagrindu. Tai, kad Europos Sąjunga yra ECS šalis, to vertinimo nekeičia. Taigi, Italija ir investuotojai nebuvo sudarę galiojančio arbitražinio susitarimo.

10. Italija teigia, kad arbitražo sprendimas negalioja, nes jame nagrinėjami klausimai, kurių pagal Švedijos teisę arbitrai spręsti negali. Teisingumo Teismas konstatavo, kad Sąjungos vidaus ginčų dėl investicijų perduoti nagrinėti arbitrams negalima nei iš anksto, nei tuo metu, kai jie kilo. Todėl taikomas teisinis apribojimas, kuris šiuo atveju numatytas SESV 267 ir 344 straipsniuose bei ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje ir 19 straipsnyje. Taigi, yra privaloma procesinė kliūtis. Minėti ginčai negali būti nagrinėjami arbitražo tvarka, o nagrinėjant tokį ginčą priimtas arbitražo sprendimas negalioja. Sąjungos vidaus ginčai dėl investicijų į arbitražo sritį taip pat nepatenka dėl to, kad jie turi didelį poveikį viešiesiems interesams. Sąjungos teisės ypatumų ir jos autonomijos išlaikymas yra toks viešasis interesas, dėl kurio ginčas nepatenka į arbitražo taikymo sritį.

11. Arbitražo sprendimas arba jo priėmimo būdas yra akivaizdžiai nesuderinami su Švedijos viešąja tvarka. Šioje byloje nagrinėjamos Sąjungos teisės nuostatos yra pagrindinės taisyklės ir principai, kurie yra Sąjungos teisinės sistemos pagrindas. Arbitražo sprendimas priimtas remiantis arbitražiniu susitarimu, kuris, kaip teigiama, buvo sudarytas pagal arbitražinę išlygą, o ji pagal pagrindines Sąjungos teisės nuostatas negalioja. Vis dėlto arbitražo teismas nusprendė, kad jis yra kompetentingas (**orig. p. 6**) nagrinėti ginčą. Taigi, arbitražo sprendimas ir pats savaime, ir dėl jo priėmimo būdo yra akivaizdžiai nesuderinamas su Švedijos viešąja tvarka.

12. Italija neprarado teisės teigti, kad galiojantis arbitražinis susitarimas nebuvo sudarytas, remdamasi tuo, kad ECS 26 straipsnyje nustatyta arbitražinė išlyga prieštarauja Sąjungos teisei ir todėl yra netaikoma, arba, subsidiariai – kad ji negalioja. Savo atsiliepime arbitražo procese Italija jau nurodė, kad atsižvelgiant,

be kita ko, į tai, kad ECS 26 straipsnyje nustatyta arbitražinė išlyga prieštarauja Sąjungos teisei (jei laikoma, kad ta sąlyga taikoma Sąjungos vidaus ginčams), arbitražo teismas neturi kompetencijos. Vėliau arbitražo proceso metu Italija šį argumentą palaikė ir patikslino (remdamasi, be kita ko, Sprendimu *Achmea* ir tuo, kad ECS 26 straipsnyje nustatytas arbitražo pasiūlymas netaikomas ir negalioja). Arbitražo proceso metu investuotojai nepareiškė prieštaravimo, kad skundas buvo pateiktas pavėluotai, o priešingai, atsakė į to skundo turinį ir sutiko, kad jis turi būti nagrinėjamas.

13. Panaikinus arbitražo sprendimą arba pripažinus jį negaliojančiu Sąjungos teisėje numatytas proporcingumo principas nebūtų pažeistas.

Investuotojų reikalavimas, prieštaravimo pagrindas ir tam tikri teisiniai argumentai

14. Investuotojai su Italijos teiginiais nesutiko. Ginčydami minėtus teiginius jie nurodė tolesnius argumentus. ECS 26 straipsnyje numatytas galiojantis ir privalomas visų ECS pasirašiusių valstybių arbitražo pasiūlymas visų kitų ECS pasirašiusių valstybių investuotojams. Nei iš ECS 26 straipsnio teksto, nei iš jo konteksto nematyti, kad ECS numatytas ginčų sprendimo mechanizmas nebūtų taikomas Sąjungos vidaus ginčams. ECS 26 straipsnyje nustatytas pasiūlymas galioja. Italijos nurodytas panaikinimo pagrindas yra nepagrįstas, nes ECS 26 straipsnio, įskaitant arbitražo pasiūlymą, taikymas reglamentuotas tarptautinėje viešojoje teisėje, o ne Sąjungos teisėje. Net jei Sąjungos teisė būtų taikoma, ECS 26 straipsnis Sąjungos teisei, įskaitant Sprendimą *Achmea*, neprieštarauja. ECS yra Europos Sąjungos valstybių narių, trečiųjų valstybių ir pačios Europos Sąjungos sudaryta daugiašalė sutartis. Pagal ECS vykdomuose procesuose Sąjungos teisė nėra taikytina materialinė teisė. Pagal ECS 16 straipsnį Lisabonos sutarties ir ECS kolizijos atveju pirmenybė teikiama ECS.

15. Arbitražo sprendime klausimas, kurio pagal Švedijos teisę negali nagrinėti arbitrai, nenagrinėjamas. Šalys savo ginčą, t. y. klausimą dėl kompensacijos už Italijos padarytą sutarties pažeidimą, galėjo išspręsti sudarydamos taikos sutartį. Todėl tie klausimai gali būti nagrinėjami arbitražo tvarka (**orig. p. 7**). Arbitražo teismas, kurio pagal ECS prašoma išnagrinėti ginčą, Sąjungos teisės taikyti negali.

16. Jeigu arbitražo sprendimo esminis turinys arba arbitražo procesas, kurio metu buvo priimtas arbitražo sprendimas, prieštarauja Švedijos viešajai tvarkai, kuri apima tam tikras pagrindines Sąjungos teisės nuostatas, arbitražo sprendimas gali būti panaikintas kaip akivaizdžiai prieštaraujantis Švedijos viešajai tvarkai. Nei arbitražo sprendimas, nei jo priėmimo būdas akivaizdžiai neprieštarauja Švedijos viešajai tvarkai.

17. Italija prarado teisę teigti, kad ECS 26 straipsnyje pateiktas pasiūlymas negalioja. Arbitražo proceso metu Italija nurodė tik tai, kad ECS 26 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamas vienos Europos Sąjungos valstybės narės arbitražo pasiūlymas kitos Europos Sąjungos valstybės narės investuotojui.

Italija šio argumento – kad nėra galiojančio arbitražinio susitarimo, nes pasiūlymas pagal ECS 26 straipsnį turi būti laikomas negaliojančiu, kadangi juo pažeidžiama Sąjungos teisė – arbitražo procese nenurodė.

18. Arbitražo sprendimo panaikinimas arba pripažinimas negaliojančiu remiantis Sąjungos teise prieštarautų proporcingumo principui. Jeigu arbitražo sprendimas būtų panaikintas remiantis Sąjungos teise, investuotojai patirtų didelę žalą, o Italijai būtų atlyginta už tai, kad ji sudarė tarptautinę sutartį (kurią taip pat sudarė pati Europos Sąjunga ir kuria rėmėsi investuotojai) pažeisdama savo įsipareigojimus pagal Sąjungos teisę.

Reikšmingos Švedijos ir Sąjungos teisės nuostatos

Skiljeförfarandelagen

19. Pagal *lagen (1999:116) om skiljeförfarande* (Arbitražo proceso įstatymas (1999:116); toliau – SFL) 1 straipsnio pirmą pastraipą ginčai, dėl kurių šalys gali susitarti, susitarimu gali būti perduoti nagrinėti vienam arba daugiau arbitrų. Pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Ginčai, dėl kurių šalys gali susitarti, susitarimu gali perduoti nagrinėti vienam arba daugiau arbitrų. Tokiame susitarime gali būti nurodyti būsimi ginčai, susiję su susitarime nurodytais teisiniais santykiais. Ginčas gali būti susijęs su konkrečios situacijos buvimu.

<...>.“

20. Arbitražo procesas turi būti grindžiamas arbitražiniu susitarimu. Toks susitarimas grindžiamas šalių teise susitarti, kiek tai susiję su ginčo dalyku. Specialiosiose teisės nuostatose taip pat gali būti nurodyta, kad ginčas dėl tam tikro klausimo negali būti perduotas spręsti arbitražo teismui. <...>

(orig. p. 8) 21. Arbitražo sprendimas negalioja, jei jame nagrinėjamas klausimas, kurio pagal Švedijos teisę arbitrai spręsti negali (SFL 33 straipsnio pirmos pastraipos 1 punktas). Arbitražo sprendimas taip pat negalioja, jeigu tas sprendimas arba jo priėmimo būdas akivaizdžiai prieštarauja Švedijos viešajai tvarkai (33 straipsnio pirmos pastraipos 2 punktas). Tose SFL 33 straipsnio dalyse nurodyta:

„33 straipsnis. Arbitražo sprendimas negalioja:

1. jeigu jame nagrinėjamas klausimas, kurio pagal Švedijos teisę arbitrai spręsti negali,
2. Arbitražo sprendimas arba jo priėmimo būdas akivaizdžiai prieštarauja Švedijos viešajai tvarkai arba

<...>“

22. Teismas negaliojimo pagrindais turi remtis savo iniciatyva.

23. Pagal SFL 34 straipsnio pirmos pastraipos 1 punktą šalies apskūstas arbitražo sprendimas turi būti visiškai arba iš dalies panaikintas, jeigu jis priimtas nesant šalių sudaryto galiojančio arbitražinio susitarimo. Šiuo klausimu šalis neturi teisės remtis aplinkybe, jeigu dėl šalies dalyvavimo procese nepareiškiant prieštaravimo ar kitaip, turi būti laikoma, kad šalis teisės remtis ta aplinkybe atsisakė (34 straipsnio antra pastraipa). Atitinkamose SFL 34 straipsnio dalyse nurodyta:

„34 straipsnis. Pagal vienos iš šalių skundą arbitražo sprendimas, kuris negali būti ginčijamas pagal 36 straipsnį, turi būti visiškai arba iš dalies panaikintas, jeigu

1. jeigu jis priimtas nesant šalių sudaryto galiojančio arbitražinio susitarimo;

<...>

Šalis neturi teisės remtis aplinkybe, jeigu dėl šalies dalyvavimo procese nepareiškiant prieštaravimo ar kitaip, turi būti laikoma, kad šalis teisės remtis ta aplinkybe atsisakė. Vien dėl to, kad šalis paskyrė arbitražą, neturi būti laikoma, kad ji sutiko su jo kompetencija priimti sprendimą dėl pateikto klausimo.

<...>“

24. Pagal SFL 34 straipsnio antroje pastraipoje nustatytą taisyklę šaliai nedraudžiama remtis atitinkama aplinkybe siekiant pagrįsti sprendimo negaliojimą pagal 33 straipsnį.

Energetikos chartijos sutartis, ECS

ECS 1994 m. gruodžio 17 d. pasirašė, be kita ko, Europos Bendrijos [EB], Italija, Danija, Liuksemburgas ir kelios trečiosios valstybės, kurios nepriklausė <...> Europos Bendrijoms <...>. Šiuo metu susitariančiosios šalys yra kiek daugiau nei 50 valstybių ar tarptautinių organizacijų, pvz., Europos Sąjunga ir Euratomas. Italija nebėra ECS susitariančioji šalis, tačiau neginčijama, kad šalių ginčui tai neturi įtakos. ECS EB įsigaliojo 1998 m. balandžio 16 d. (žr. 1997 m. rugsėjo 23 d. Tarybos ir Komisijos sprendimą 98/181/EB, EAPB, Euratomas dėl **(orig. p. 9)** Europos Bendrijų Energetikos chartijos sutarties ir Energetikos chartijos protokolo dėl energijos efektyvumo ir su tuo susijusių aplinkosaugos aspektų sudarymo (OL L 69, 1998, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 24).

26. Taigi, ECS yra energetikos srities daugiašalis bendradarbiavimo susitarimas. Sutartyje yra nuostatų, kuriomis siekiama skatinti patekimą į tarptautines energijos rinkas komercinėmis sąlygomis ir kurti atvirą ir konkurencingą energijos įrangos ir energinių produktų rinką. Sutartyje, be kita ko, yra nuostatos, kurių vertimas į [lietuvių k.] pateiktas toliau (žr. OL L 69, 1998, p. 1 <...>).

27. 26 straipsnyje nustatytos privačių investuotojų ir susitariančiosios šalies ginčų sprendimo taisyklės.

„26 straipsnis. Investuotojo ir Susitariančiosios Šalies ginčų sprendimas

1. Susitariančiosios Šalies ir kitos Susitariančiosios Šalies investuotojo ginčai dėl pastarojo investicijų pirmosios teritorijoje, susiję su įtariamu pirmosios šalies padarytu įsipareigojimų pagal III dalį pažeidimu, jeigu įmanoma, sprendžiami taikiai.

2. Jeigu tokių ginčų pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas negalima išspręsti per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią viena iš ginčo šalių paprašė taikaus sprendimo, investuojančioji ginčo šalis gali rinktis iš šiuos to ginčo sprendimo būdus:

a) perduoti jį spręsti ginče dalyvaujančios Susitariančiosios Šalies teismams arba administraciniams tribunolams;

b) spręsti jį bet kuria taikytina ginčų sprendimo tvarka, dėl kurios susitarta iš anksto; arba

c) spręsti jį taip, kaip nustatyta tolesnėse šio straipsnio dalyse.

3. a) Išskyrus tik šios dalies b ir c punktuose numatytus atvejus, kiekviena Susitariančioji Šalis besąlygiškai sutinka perduoti ginčą spręsti tarptautiniam arbitražui arba taikintojui pagal šio straipsnio nuostatas;

<...>

4) Jeigu investuotojas nusprendžia spręsti ginčą pagal šio straipsnio 2 dalies c punktą, minėtasis investuotojas raštu pateikia savo sutikimą ginčą perduoti:

<...>

c) nagrinėti arbitraže, kurį vykdo Stokholmo prekybos rūmų arbitražo institutas.

<...>

6) Tribunolas, įsteigtas taip, kaip numatyta šio straipsnio 4 dalyje, sprendžia ginčijamus klausimus vadovaudamasis šia Sutartimi ir taikytinomis tarptautinės teisės taisyklėmis ir principais.

<...>

8) Arbitražo sprendimai, kuriais gali būti priteistos ir palūkanos, yra galutiniai ir ginčo šalims privalomi. Arbitražo sprendime dėl ginče dalyvaujančios Susitariančiosios Šalies regioninės Vyriausybės ar valdžios institucijos priemonės numatoma, kad Susitariančioji Šalis, užuot ėmusis bet kurių kitų nustatytų priemonių, gali sumokėti piniginę kompensaciją. Kiekviena Susitariančioji Šalis nedelsdama vykdo visus tokius sprendimus ir sudaro sąlygas veiksmingai vykdyti tokius sprendimus savo teritorijoje.“

(orig. p. 10) 28. Taigi, ECS nurodytus ginčus gali nagrinėti susitariančiosios šalies teismai arba jie gali būti perduoti nagrinėti arbitražo teismui, kad šis pagal ECS ir taikytinas tarptautinės teisės taisykles ir principus priimtų galutinį ir privalomą sprendimą.

29. 16 straipsnyje reglamentuotas ryšys su kitais susitarimais.

„16 straipsnis. Ryšys su kitais susitarimais

Jeigu dvi ar daugiau Susitariančiųjų Šalių anksčiau buvo sudariusios tarptautinį susitarimą arba vėliau sudaro tarptautinį susitarimą, kurio sąlygos abiem atvejais susijusios su šios Sutarties III arba V dalies objektu;

1) nė viena šios Sutarties III arba V dalies nuostata negali būti aiškinama taip, kad būtų nukrypstama nuo kurios nors to kito susitarimo nuostatos arba nuo kurios nors teisės spręsti dėl to kito susitarimo kylančius ginčus pagal jo nuostatas; ir

2) nė viena kito susitarimo sąlyga negali būti aiškinama taip, kad būtų nukrypstama nuo šios Sutarties III arba V dalies kurios nors nuostatos arba nuo kurios nors teisės spręsti dėl šios Sutarties kylančius ginčus pagal jos nuostatas; kai šios Sutarties nuostatos yra palankesnės investuotojui arba investicijai.“

30. Daugiausia taikoma materialinės teisės norma, kiek tai susiję su *hovrätten* (apeliacinis teismas) nagrinėjamoje byloje kilusiais klausimais, yra ECS 10 straipsnio 1 dalis.

„10 straipsnis. Investicijų skatinimas, apsauga ir joms taikomas režimas

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis, remdamasi šios Sutarties nuostatomis, skatina ir sudaro stabilias, nešališkas, palankias ir aiškias sąlygas kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojams investuoti jos teritorijoje. Tokioms sąlygoms priskiriamas išsipareigojimas kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojų investicijoms visada taikyti teisingą ir nešališką režimą. Tokioms investicijoms taip pat taikoma nuolatinė apsauga ir garantijos, ir nė viena Susitariančioji Šalis jokiu būdu nekliudo nepagrįstomis ar diskriminacinėmis priemonėmis valdyti, eksploatuoti, naudoti tokias

investicijas, jų turėti ar jomis disponuoti. Jokių atveju tokioms investicijoms netaikomas mažiau palankus režimas, negu reikalaujama tarptautiniuose teisės aktuose, įskaitant sutartinius įsipareigojimus. Kiekviena Susitariančioji Šalis laikosi visų įsipareigojimų, kuriuos ji prisiėmė kitos Susitariančiosios Šalies investuotojo ar jo investicijų atžvilgiu.

<...>“.

Būtinybė priimti prejudicinį sprendimą

31. Pagrindinėje byloje kyla klausimas, ar ECS, kuri yra Sąjungos teisinės sistemos dalis, turi būti aiškinama taip, kad [jos] 26 straipsnis taip pat taikomas vienos Europos Sąjungos valstybės narės ir kitos Europos Sąjungos valstybės narės investuotojo ginčui dėl pastarojo investicijų pirmosios teritorijoje.

32. Be to, jei ECS 26 straipsnis tiems ginčams taikomas, kyla klausimas, ar pagal Sąjungos teisę draudžiama taip aiškinti tą straipsnį Sąjungos vidaus santykiuose ar (**orig. p. 11**) jį taikyti Sąjungos vidaus ginčui. Teisingumo Teismo sprendime *Achmea* išdėstyti principai ir požiūris susiję su dviem Europos Sąjungos valstybėms narėms taikoma dvišale investicijų sutartimi. ECS yra daugiašalė investicijų sutartis ir, kitaip nei dvišalės sutarties, kuri buvo nagrinėjama byloje *Achmea*, atveju, yra ECS susitariančiųjų šalių, kurios nėra ar nebuvo Europos Sąjungos narės. Kitas skirtumas nuo dvišalės sutarties – tai, kad ECS sudarė ir Europos Bendrijos (dabar – Europos Sąjunga), ir jų valstybės narės. Be to, pagal ECS ieškovas gali pasirinkti ginčus spręsti pradėdamas arbitražo procesą arba pareikšdamas ieškinį nacionaliniuose teismuose. Taigi, dėl ECS pažymėtina, kad Europos Sąjunga dalyvavo kuriant tą sutartį ir būdama jos šalimi sutiko su 26 straipsnyje numatytu ginčų sprendimo mechanizmu.

33. Šiuo klausimu, net ir atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendime *Achmea* išdėstytą požiūrį aiškiai nematyti ir nėra išaiškinta, kaip reikia aiškinti Sąjungos teisę.

34. Galiausiai *hovrätten* (apeliacinis teismas) nagrinėjamoje byloje kyla klausimas dėl Sąjungos teisės, ypač jos pirmenybės principo ir veiksmingumo reikalavimo, poveikio SFL 34 straipsnio antroje pastraipoje nustatytos teisės praradimo taisyklės taikymui, t. y. ar pagal Sąjungos teisę apeliacinio proceso šalis negali pareikšti prieštaravimo, kad arbitražinio susitarimo sudarymo būdas ar pats arbitražinis susitarimas prieštarauja Sąjungos teisei. Šiuo klausimu *hovrätten* (apeliacinis teismas) pažymi, kad byloje T 1569-19 Švedijos *Högsta domstolen* (Aukščiausiasis Teismas) nusprendė pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, ir kad Teisingumo Teismo prejudicinis sprendimas, kiek galima vertinti dabar, taip pat gali būti reikšmingas *hovrätten* nagrinėjamai bylai. Bet kuriuo atveju, kol negautas atsakymas iš Teisingumo Teismo, neaišku ir nėra išaiškinta, kaip aiškinti Sąjungos teisę tuo klausimu.

35. Šiomis aplinkybėmis *hovrätten* (apeliacinis teismas) mano, kad dėl visų pirmiau nurodytų klausimų būtina Teisingumo Teismui pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

(orig. p. 12) Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Hovrätten (apeliacinis teismas) prašo Teisingumo Teismo priimti prejudicinį sprendimą ir atsakyti į toliau pateiktus klausimus.

1. Ar ECS reikia aiškinti taip, kad jos 26 straipsnyje numatyta arbitražinė išlyga, pagal kurią susitariančioji šalis duoda sutikimą, kad jos ir kitos susitariančiosios šalies investuotojo ginčas dėl pastarojo investicijų pirmosios teritorijoje būtų perduotas spręsti tarptautiniam arbitražui, taip pat taikoma Europos Sąjungos valstybės narės ir kitos Europos Sąjungos valstybės narės investuotojo ginčui?

Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

2. Ar ES sutarties 19 straipsnis ir 4 straipsnio 3 dalis bei SESV 267 ir 344 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama ECS 26 straipsnyje numatyta arbitražinė išlyga arba tą išlygą draudžiama taikyti, kai Europos Sąjungos valstybės narės investuotojas, kilus ginčui dėl investicijų kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, remdamasis ECS 26 straipsniu gali prieš pastarąją valstybę narę pradėti procesą arbitražo teisme, su kurio kompetencija ir sprendimu ta valstybė turi sutikti?

Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

3. Ar Sąjungos teisę, o ypač Sąjungos teisės viršenybės principą ir jos veiksmingumo reikalavimą, reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama taikyti nacionalinės teisės nuostatą, kurioje numatyta teisės praradimo taisyklė, kaip antai SFL 34 straipsnio antrą pastraipą, jei taikant tokią nuostatą apeliacinio proceso šalis negalėtų pareikšti prieštaravimo, kad nėra galiojančio arbitražinio susitarimo, remdamasi tuo, kad ECS 26 straipsnyje numatyta arbitražinė išlyga arba pasiūlymas pagal tą straipsnį negalioja arba yra netaikomi, nes prieštarauja Sąjungos teisei?